

A. M. DE JONG, Merijntje Gijzen's Jeugd, I. Het Verraad, II. Flierefluiter's Oponthoud, Amsterdam, Em. Querido, 1925 en 1926.

Om de waarheid te zeggen begon ik de lectuur van dit boek met eenige innerlijke reserve. Vroegere boeken van dezen schrijver, als „de Zware Weg” en „Markus van Houwaert” hadden mijn hart niet kunnen oververen. Er waren wel goede eigenschappen te roemen, maar alles bij elkaar leken zij mij onbelangrijk en tendenzieus. De Jong heeft in den loop van den tijd, als socialist en medewerker van „het Volk”, een groot lezerspubliek verworven en het is daarom dubbel te loven dat hij in dit nieuwe boek niet meer spreekt voor menschen die theoriën willen hooren, maar dat hij zich overheerschend tot den mensch richt, we zouden bijna zeggen: zonder aanzien des persoons. De schrijver van Merijntje's Jeugd lijkt een bevrijd man. Wat kan het ons nog schelen, welke politieke richting de schrijver is toegedaan als wij van zijn tendenzen in zijn boek zoo goed als niets merken (d.w.z. als hij de litteratuur er niet om misbruikt). Hoogstens voelen wij den opstandige, die De Jong altijd wel zal blijven, ook in dit boek aanwezig — altijd gereed een lans te breken voor de onmaatschappelijken, de eenzamen, de ongetemden. Maar er is geen „Haat” meer, geen „Stormloop” (zie De Jong's vorige cyclus). Er is gekomen een zoo wijd en goed begrijpen, zulk een glimlachende en blijde liefde voor de menschen, hoe of wat ze ook mogen zijn, dat er bijna vanzelf een dansende lichtheid in zijn boek gekomen is, zulk een lichtheid als de mensch ervaart, wiens hart het geluk kent. De schrijver lijkt zich bevrijd te hebben van velerlei jeugdige zwartgalligheden. — Na langdurig het voor en tegen veler dingen bekeken te hebben, heeft hij zich eenvoudig en onverdeeld vóór het leven verklaard — en van dat leven, zooals het zich in duizenderlei vormen openbaart, is hij gaan vertellen.

Het is een boek om blij mee te zijn, op de wijze zooals we met Streuvels' „Prutske” blij waren. Er jubelt zich een hart in uit, een hart dat sterk en jong is. Men moet al een erge Nurks zijn om er niet door bekoord te geraken. — Het boek speelt in Brabant — de atmosfeer van deze zuidelijke provincie met haar katholieke bevolking, haar wat bonter leven dan wij in Holland gewend zijn, — meer feesten, meer drinkgelagen en een populaire opvatting van den godsdienst — dat alles geeft aanleiding tot een kleurrijke beeldenreeks. Maar iemand, die de streek, de taal en de bevolking niet door en door kende, zou niet in staat zijn geweest van dit alles zulk een waarachtige werkelijkheid te scheppen.

Dat Merijntje is een verrukkelijk jog geworden — en al zijn we de laatste jaren overladen met kinderfiguren in de literatuur, als ze zoo levend zijn als Merijntje, kunnen er nog gerust een paar bij: Merijntje leeft letterlijk in dat wijde landschap, in dat kleine dorp — een fijn en